

Kommune, hvor jeg bor, der mener enhver ifølge Udskiftningsbestemmelserne at have Ret til at tage ved Stranden. Der har været Tale om at faa Spørgsmaalet afgjort ved Domstolene, men hidtil er det ikke sket, saa man bliver ved at gaa i den gamle Skure, at tage paa Strandbredden, hvor man vil; det vil sige for Bymændenes Vedkommende, men Kommunerne have ikke Ret til at tage noget. I Lyderslev Kommune, hvor jeg er bosiddende, kan Kommunen ikke tage Vejmateriale, det er forbudt; paa den ene Del af Kysten forbyde Gaardmændene i Lundby det, og paa den anden Del forbyder Vemmetofte det. Altsaa denne Bestemmelse kan ikke hjælpe alle Vegne, men derfor kunde den godt hjælpe nogle Steder. Men, som jeg begyndte med at sige, Princippet har jeg ikke noget imod, men jeg ser ikke, at det gavner ret meget, og paa et enkelt Punkt er det daarligere end det, Udvalget har sat. Det er godt nok, for saa vidt man kun tænker paa Retten for Bymændene til at tage Materiale paa de Fæstebønders Ejendomme, der grænse til Stranden, men med Hensyn til Herregaardene forholder det sig helt anderledes. Jeg ved ingen Steder, hvor Bønderne have Ret til at gaa ned paa Herremændenes Strand og tage noget der, jeg ved ikke, om det ærede Medlem for Odense kender et saadant Tilfælde paa Stevns. (*Scavenius*: Nej, det gør jeg ikke!) Ja, der have vi det; paa Stevns finder det ikke Sted; der bliver man pænt vist bort fra Herregaardenes Lodder, naar de grænse til Stranden, kun paa Gaardmændenes forhenværende Fæstelodder har man Lov til at tage noget. Det er det allerbedste ved Udvalgets Bestemmelse, at den gælder ikke blot Fæstebøndernes tilstødende Grænselodder men ogsaa Herremændenes. Ogsaa paa dette Punkt synes jeg, at Udvalgets Forslag er bedre. For øvrigt er det en Ting — lad mig sige det med det samme — som Udvalget kunde tage under Overvejelse. Men jeg skal overlade til den ærede Ordfører, hvad han har at sige dertil.

Svend Høgsbro: Det er ganske rigtigt, som ogsaa nu blev bekræftet af det ærede Medlem for Præstø Amts 2den Valgkreds, at Beboerne paa Stevns, som det ærede Medlem for Odense Amts 1ste Valgkreds hentydede til, i Følge forskellig Adkomst have Ret til at tage Vejmateriale og andre Materialier paa den tørre Strandbred, altsaa inden for den Linie, som der er Tale om i Ændringsforslaget Nr. 5.

Men det ærede Medlem for Odense Amts 1ste Valgkreds har ganske Uret i — og det undrer mig, at en Rigsdagsmand med hans Kendskab til Lovgivningen kan komme i en saadan Misforstaaelse — at vi ved dette Forslag gøre nogen som helst Forandring deri. Fordi vi her sige, at der intet ændres i Retten til at tage Grus og Sten paa Strandbredden uden for den sædvanlige Højvandslinie, sige vi ikke, at der gøres nogen Forandring i den Ret, man har til at tage noget inden for denne Linie. (*Scavenius*: Det gør selve Loven). Maaske, men det siges i alt Fald ikke i dette Ændringsforslag; det er saa soleklart, at det forekommer mig, at selv det ærede Medlem maa kunne forstaa det. Naar det ærede Medlem taler om de mange Processer, der let kunne blive Følgen af, at vi fastholde dette, er det jo ogsaa en fuldstændig Misforstaaelse; Processer kunne altid opkomme, naar der er Strid om, hvor Linien gaar; enten man saa sætter Højvandslinien eller den daglige Vandstand, eller hvad man vil, kan der komme Proces om, hvor denne Linie gaar, det har intet med denne Lovbestemmelse at gøre. Vi bestemme jo ikke i Loven, hvor paa Stevns Kyst eller paa nogen anden Kyst den sædvanlige Højvandslinie er, det kunne vi ikke bestemme ved nogen Lov; derom kan der altid opstaa Strid og altid komme Proces. Det, vi her fastslaa, er kun, hvad der skal være Ret, naar man først har fundet ud af det *faktiske* Forhold, og det giver aldeles ikke Anledning til flere Processer, end om vi tog en hvilken som helst anden af de Linier, der har været Tale om; det afskærer tværtimod Processer om den *retslige* Side af Sagen.

Scavenius: Det undrer mig som Ikke-Jurist at høre en Jurist komme med en Udtalelse som den, det ærede Medlem nu kom med. Han sagde, at dette Ændringsforslag fra Udvalgets Side aldeles ikke ændrer noget som helst i Kommunernes Ret til at tage Vejmateriale paa den tørre Strandbred. Nej, det gør det ikke, men det giver dem den heller ikke. Denne Ret fratages dem jo gennem selve Lovforslaget (*Høgsbro*: Ja, det ved jeg meget vel!) ja, man skulde virkelig ikke tro, saaledes som det ærede Medlem udtrykte det, at han forstod det; thi dette forhindres just ved mit Ændringsforslag. Saa kommer hele Loven ikke til at gælde om Strandbredden, Strandbredden holdes uden for denne Lov, saaledes at det bestaaende